

Лекція № 2

Тема

ПУБЛІЧНА СФЕРА-ЄДНІСТЬ
ЕКОНОМІЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ ТА
ПОЛІТИЧНОЇ СФЕР

План

1. Взаємозв'язок економічної науки, соціології та політології
2. Публічне адміністрування у соціальній сфері
3. Публічна сфера і публічна політика

Політика-це мистецтво управляти державою

Політика пов'язана
з формуванням влади та її інститутів.

В її основу покладені:

- індивідуальні,
- групові
- суспільні інтереси.

Виразниками цих інтересів постають політичні партії, громадські об'єднання, рухи тощо.

Разом з державно-владними інституціями вони утворюють політичну систему суспільства.

.

Політична сфера є порівняно самостійною сферою суспільного буття, що охоплює всі прояви і реалії функціонування політичного життя

Змістом політичної сфери є політико-владні відносини народів, націй, соціальних груп, особистостей щодо завоювання, утримання, використання влади і впливу на владу

Особливості економічного життя

1. Децентралізація економічного життя у масштабі всього світу, країни, регіону
2. Розширення суб'єктів власності і відповідно активне включення їх в економічне життя
3. Активізація ринкового життя, впливу його на виробничу діяльність. Свобода й ефективність економічної діяльності
4. Ринок підвищує цінність знань. Розвиток ринку інформації
5. Свобода — якість економічного життя в умовах ринку
6. Розвиток конкуренції як стимулятора економічного життя
7. "Змішана економіка", де діє водночас невидимий ринковий механізм спільної економічної діяльності суб'єктів економічного життя
8. Розвиток демократичних форм економічного життя
9. Складність економічного життя як об'єктивне відображення різноманітності форм власності
10. Динамізм економічного життя

Особливості політичного життя

- 1. "Децентралізація політичного життя з вільним виходом його у світові структури, розширення вітчизняних, окремих регіональних форм
- 2. Розширення суб'єктів політики, що беруть участь у здійсненні влади, їхнього впливу на зміст владної діяльності різних рівнів
- 3. Звуження державного регулювання. Спрямованість економічної діяльності держави на створення умов розвитку економічного життя всіх форм
- 4. Політика спрямована на активність інформаційного, наукового й освітнього життя суспільства
- 5. Політична свобода економічно незалежної людини
- 6. Антимонопольна державна політика
- 7. Держава — найважливіший регулятор ринкової стихії , завдяки чому економічне життя набуває свідомого політично організованого характеру
- 8. Розвиток політичної демократії як передумови розвитку економіки
- 9. Складність, плюралізм і різнобарвність політичного життя
- 10. Динамізм політичного життя

Риси соціального життя

- 1. Складність соціальної структури і зумовлена нею різноманітність соціального життя
- 2. Плюралізм соціальних організацій та форм їхньої життєдіяльності
- 3. Розвиток соціальної активності мас
- 4. Демократизація й організація соціального життя
- 5. Самовиявлення інтересів соціальних спільнот
- 6. Свідома, вільна, відкрита соціальна боротьба, результатами якої є реформи
- 7. Розвиток політичної демократії як усунення можливості політичної революції

Політична партія - це організація, діюча у сфері політичного життя суспільства, що об'єднує людей за спільністю їх інтересів для реалізації своєї політичної мети

Функції політичних партій:

- представництво інтересів класу;
- прагнення до завоювання і використання політичної влади в інтересах тієї чи іншої групи населення на основі реалізації власної програми;
- забезпечення зв'язку груп населення з державними структурами
- здійснення політичної соціалізації громадян

Вибори-спосіб формування органів державної влади і наділення повноваженнями посадової особи через волевиявлення громадян

Функції виборів:

- артикуляція інтересів різних соціальних груп
- митне вирішення конфлікту між політичними гравцями, що претендують на владу
- легітимізація структур влади
- політична соціалізація і мобілізація громадян

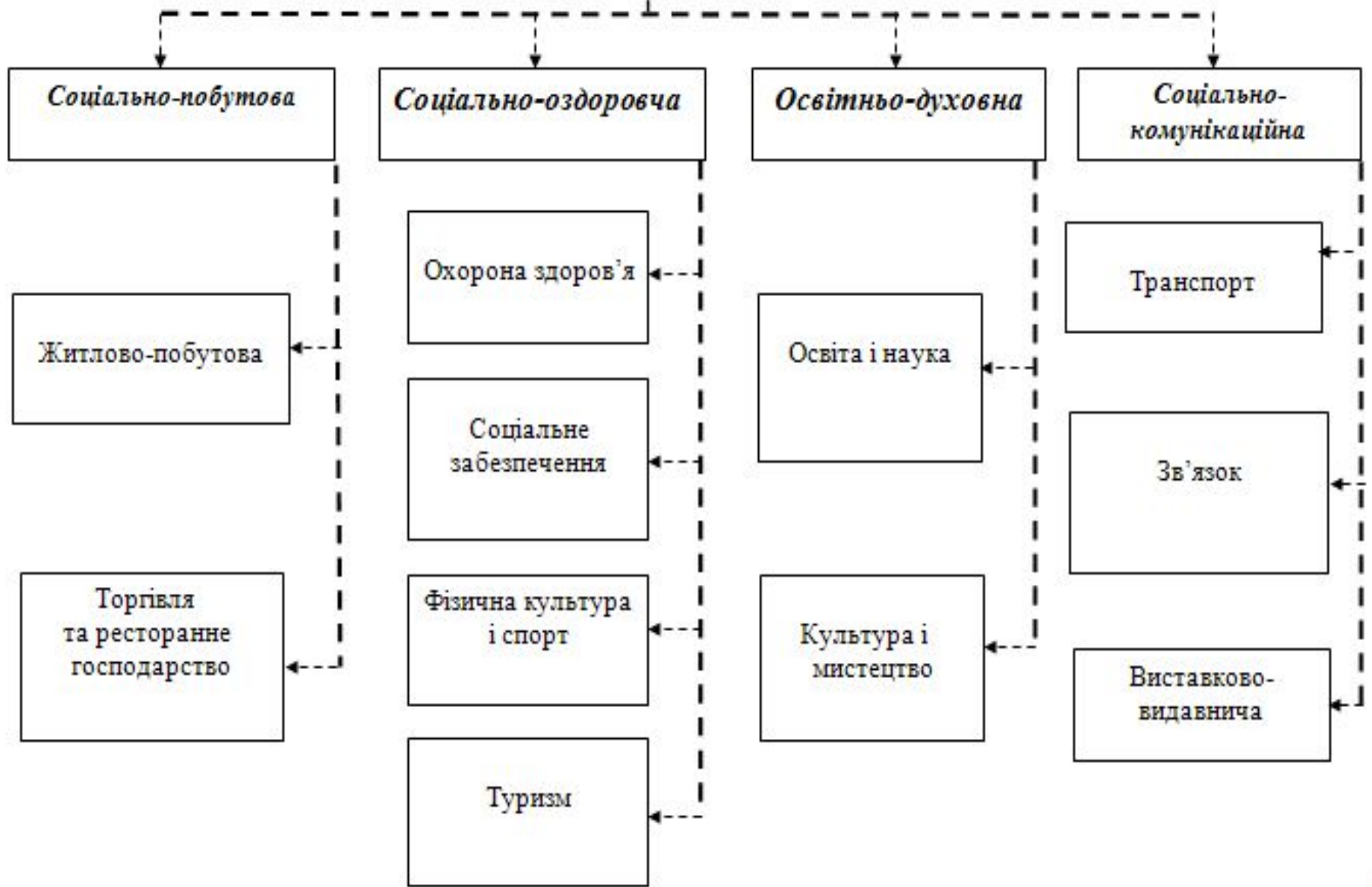
2. **Соціальна сфера-це** цілісна, динамічна підсистема суспільства, яка залежить від розвитку держави та забезпечує відтворення суб'єктів соціального розвитку

Підходи до визначення:

- сукупність великих соціальних груп
- галузь народного господарства задіяна в процесі задоволення соціальних потреб громадян
- проміжна система між політичної і економічною
- охоплює відносини між окремими особами, соціальними спільнотами, що мають різне становище в суспільстві

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Соціально-побутова складова включає
житлово-побутову ланку й торгівлю та ресторанне господарство

Житлово-побутова складова включає:

житлове господарство;
служби інженерних мереж і споруд;
підприємства із благоустрою тощо.

Побутове обслуговування населення здійснюють, в основному, малі підприємства із ремонту та індивідуального пошиття взуття, швейних, хутрових, шкіряних виробів, головних уборів і текстильної галантереї; із ремонту, пошиття і в'язання трикотажних виробів; ремонту побутових машин та приладів; ремонту і виготовлення металовиробів і меблів; фотосалони; перукарні, салони обрядових і спеціальних послуг тощо.

Торгівля та ресторанне господарство включає:

роздрібною торгівлю (магазини, кіоски, супермаркети, гіпермаркети тощо), їдальні, кафе, бари, ресторани.

Соціально-оздоровча складова включає:

охорону здоров'я, соціальне забезпечення, фізичну культуру та спорт, туризм

Охорона здоров'я:

лікарняні заклади, амбулаторії,
аптеки та аптечні пункти.

Соціальне забезпечення:

будинки-інтернати для людей похилого віку,
школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування,
будинки-інтернати для дітей-інвалідів,
територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів, одиноких громадян та інвалідів тощо.

Фізична культура і спорт включає:

стадіони, спортивні зали, майданчики, басейни,
а також дитячо-юнацькі спортивні школи, спеціалізовані дитячо-юнацькі школи олімпійського резерву та школи спортивної майстерності.

Туризм:

санаторії, пансіонати, будинки, бази відпочинку,
готелі та інші місця тимчасового проживання тощо.

До освітньо-духовної складової належить:

освіта і наука та культура і мистецтво.

Освіта і науки охоплює:

дошкільні навчальні заклади,
загальноосвітні навчальні заклади
вищі навчальні заклади різних рівнів акредитації
(технікуми, училища, коледжі, інститути, університети,
академії).

Культура і мистецтво охоплює:

бібліотеки,
музеї,
театри,
концертні зали,
кінотеатри,
картинні галереї тощо.

До складу комунікаційної складової відносимо:
транспорт, зв'язок та виставково-видавничу ланку.

Транспорт:

аеропорти, залізничні вокзали й автовокзали,
пасажирський транспорт (автобуси, автомобілі, тролейбуси тощо),
автомобільні дороги з твердим покриттям загального користування

До зв'язку відносимо:

електричний,
поштовий зв'язок,
мережі Інтернет та стільникового зв'язку,
засоби телебачення та радіо.

До виставково-видавничої складової відносимо:

виставкові центри,
видавництва газет, журналів та іншої продукції.

Державне управління соціальною сферою - діяльність, яка здійснюється за допомогою державної влади і державних органів

Основні види соціальної допомоги держави:

- пенсійне страхування
- пенсії за віком, за інвалідністю, з втратою годувальника
- медичні профілактично-реалібітаційні заходи
- допомога у зв'язку з похованням пенсіонерів, безробітних
- страхування у зв'язку з ТВП і витратами обумовленими народженням і похованням
- допомога у зв'язку з вагітністю та пологами

- допомога у зв'язку із народженням дитини та догляду за нею
- допомога у зв'язку із похованням
- страхування від нещасних випадків на виробництві і професійного захворювання
- пенсії з інвалідності внаслідок НВВ
- пенсії у зв'язку з втратою годувальника
- страхування від безробіття
- допомога у зв'язку з безробіттям
- відшкодування витрат, пов'язаних із професійною підготовкою або перепідготовкою і профорієнтацією
- дотації роботодавцю для створення робочих місць

У вузькому значенні - **публічна сфера,**
це та "сфера соціального життя, в якій формується
громадська думка"

(це - арена, форум публічного дискурсу з приводу соціально-політичних проблем життя й розвитку суспільства)

У широкому значенні ідея публічної політики і врядування передбачає існування сфери чи сектору життя, що не є приватними або суто індивідуальними, а здійснюються спільно. Вона не тільки не вичерпується комунікаціями громадян але й трансформується в практичні дії.

У цій якості вона постає як **"спільна практична діяльність, що спрямована на досягнення цілей, що поділяються всіма"**.

По суті, **публічна сфера (політика й управління) - це спосіб забезпечення в суспільстві клімату співпричетності і демократизму.** Його зміст полягає в тому, щоб підтримувати та розвивати участь самого суспільства в управлінському процесі, стимулювати пошук таких рішень суспільних проблем, які дають оптимальні варіанти поєднання приватних інтересів з публічним, тобто інтересом суспільства як цілого

Документи "Програми розвитку ООН" дають можливість віднести до публічної сфери такі ключові характеристики:

- **участь** (усі громадяни мають голос у прийнятті рішень - безпосередньо або за допомогою легітимних інститутів, які репрезентують їх інтереси);
- **верховенство права** (чесність і неупередженість правових структур, особливо тих, які забезпечують дотримання прав людини);
- **прозорість** (свобода інформації, її повнота та доступність для всіх, хто в ній зацікавлений);
- **чутливість** (усі інститути своєчасно реагують на потреби громадян);
- **орієнтація на згоду** (дотримання балансу інтересів для досягнення широкого консенсусу з питань про те, що більше всього відповідає потребам групи та якими способами, за допомогою яких процедур цього потрібно досягати);
- **справедливість** (усі громадяни мають можливість покращити свій добробут);
- **результативність та дієвість** (максимально ефективне використання ресурсів для задоволення потреб громадян);
- **підзвітність** (уряд, приватний бізнес і структури громадянського суспільства підзвітні громадськості та інституційним носіям прав);
- **стратегічне бачення** (лідери, владні структури і громадськість спираються на довготривалі перспективи врядування та розвитку особи і чітко уявляють собі ті заходи, які необхідні для їх реалізації) .

На протипагу звичної практики державного управління,
яка спирається на ієрархії та передбачає безумовне виконання
наказів та розпоряджень,
*головними параметрами публічної політики та управління
стають згода і договір.*

Традиційна **адміністративно- управлінська діяльність** *приділяє
увагу переважно праву та регламентам*

публічна - **колективним рекомендаціям, пропозиціям,
моральним угодам**

Традиційна влада здійснювалася *урядом, бюрократією і парламентом.*

Публічна все більше залучає до своєї роботи

комісії,

форуми,

великі демократично організовані групи.

Якщо в системі державно-управлінських відносин *інформація* традиційно ще
централізована та багато у чому закрита,

то в публічній сфері вона відкрита і доступна для всіх.

Реалізуючись за допомогою переговорів між державними, приватними та
громадськими структурами, які зацікавлені в спільних зусиллях для досягнення
взаємоприйнятих результатів, *публічна політика та управління здатні більш ефективно
задовольняти суспільні потреби, тобто виробляти соціально значущі рішення.*